

(Hekayə)

Yorğun-arğın qayıdırdı hər axşam. İş ağır idi, amma heç olmasa işsiz deyildi. Evə çatmamış tündəki məhəllə marketinə baş çəkir, evin əsas ehtiyaclarını, bəzən isə uşaqlarına meyvə, konfet, şirə, peçenye alırdı. Arvadı onu danıyırdı:

-Bədxərlik eləmə, işsiz qalsan ehtiyac çəkəcəyik

rımçıq, bir otağı alayımçıq hazır olan evinə sığınacaqdı. Amma orda nə edəcəkdiniz? Kəndin hay-hayı gəlib vaxt keçirdi. Dağ-dərə üstündə binə quran da peşman olurdu. İş yox, torpaq bərekətsiz, ev-eşik yarımçıq. Yəni iş üçün hərsə üz tutmalı olacaqdı.

...Yeməyini qaşıqlaya-qaşıqlaya bunları düşünürdü. Özünü də günahlandırır, aciz adamdı, nə al-

dı, özü də hiss etmədən səsinə yüksəlirdi:

-Rafiq, dəli olmasan Rafiq? Nə danışırdığını bilmirsən heç? Allah üzümüzə baxıb, ehtiyacdan qurtarıb bizi, necə yeni qaytarmaq lazımdır?

Söylədiyiniz sözlər ona az görünürdü, masanın üstünə səpələnmiş əskinasları ovucladı:

-Rafiq, qurban olum Rafiq, ağıl-

Hədiyyə Səfaqət

nı başına yığ!

İrlənmiş gözlərini qırpmadan əli necə qalxdı, qadının üzündə necə açıldı, heç özü də bilmədi:

-Özünə gəl Nisə, bu pul bizim deyil, qaytarmaq lazımdır!

Qadın ərinin qəfil hərəkətindən dondu, əlini sifətinə apardı, üzünü təzə açılmış sillonun təsirindən od kimi yanırdı. Rafiqin gözləri bir anda qan çanağına dönmüşdü. Sərt bir hərəkətlə əlini atıb onun qolundan yapışdı:

-Qulaq as, bu özgən puldur, haramdır, qaytarmaq lazımdır, eşirdirsənmi? Özünə gəl..

Qadın anlayırdı ki, indi inciməyin, küsməyin yeri deyil, nəse eləmək, nəse söyləmək, ərinin fikrindən daşındırmaq lazımdır:

-Rafiq, ağılı başına yığ, bu boyda pulu kim qaytarar?

Qısa kəsdi:

-Qaytaracam, mən başqası deyiləm!

Sakitcə pulu dəstələməyə başladı:

-Saymaq lazımdır, bilmək lazımdır nə qədərdir...

da küçəyə buraxma, qonşunun uşaq-muşağı gələr arxalarıya, camaatın pulu gedər, xəcalətli olarıq...

Qadın istədi desin ki, nə fərqi var, özgən puldur, özgəyə gedəcək, özünü saxlayıb dillənmədi.

Tündəki dükən təzə açılmışdı, Xəlil kişi içəridə yır-yığış edən satıcıya göz qoyma-qoyma səhər çayını içirdi, Rafiqi görüb ayağa qalxdı, əl tutuşdu, yer göstərdi:

-Otur bir çay iç.

Plastik kətillə çəkib oturdu, dükən o başına çay dalyca gedən satıcının dalyca nəzər salıb Sabir kişiyə tərəf əyildi:

-Bir iş gəlib başıma, ümüdümlən sənədir.

Sabir kişi oynaq gözlərini Rafiqə zillədi:

-Ehtiyacın var?

Bu sualı gözləmədi, bir-iki dəfə işsiz qalıb ehtiyacı olanda dükəndən nisyə alver eləmiş, hələ üstəlik borca pul da almışdı Xəlil kişidən. Bilirdi ki, nisyə dəftərində yenə də adı var, qabağında bir xeyli borcu da olmalıdır. Qızardı, amma tez özünü toparladı:

-Axşam pul tapmışam. Sən həmişə buralardasan, soruşan soruşmayan olsa bil ki, mənədir.

Xəlil kişi dünya görmüş adam idi:

-Kimdir pulu sən tapdığını bilən, xərclə getsin.

Rafiq başını yellədi:

-Qaytarmaq fikrim olmasaydı heç yanına gəlməzdim ki. Hələ dünən tapmışam, bəlkə də sahib bu gün çıxdı, bil ki, mənədir...

Xəlil kişi onu üzləndirmək istədi:

pul barədə danışar, kimsə hiylə işlədər, pulu götürər. Arvad-uşaq evdən çıxmas olmuşdular, heç çörək almağa da getmirdilər.

Bələ çox çəkəmməzi, bir səhər arvadı doldu, dilə gəldi:

-Rafiq, hamımızı dustaq eləmişən, nə yediyimiz bilinir, nə yatıb oyanmağımız, günümüz zəhər olub, bir yolunu tap, o pulu rədd elə evdən.

Qadın haqlı idi. Amma düşüncə bir tərəfə çıxarammırdı, bu qədar pulu neyləyəcəkdiniz? Özüylə Qul bazana aparıb gətirməyəcəkdiniz ki? 'Bəlkə banka verim?'-düşündü. Ağılına batdı, bu daha yaxşı qərar idi, sahibi nə zaman çıxarsa asanlıqla qaytarardı.

Xəlil kişi daha öyüd-nəsihət vermədi, amma zarafatından qalmadı:

-Düz edirsən, qoy banka, onsuz da sahibi ilim-ilim itib, elə onun faizi sənə bədsir, aydan-aya alıb xərclərsən, bu da sənə halalıq...

***

Səhər telefonun səsinə oyandı, əvvəl elə bildi xəbərdarlıq zəngidir, əlini uzadıb söndürdü, amma zəng təkrar olundu. Yuxulu gözlərini nömreyə zillədi, Xəlil kişi idi, yerindən dik atıldı, ürəyi guppuldamağa başladı. Səhərin bu vaxtında onu ancaq bir şeyə görə axtara bilərdi.

Tələsik geyinməyə başladı, hiss elədi ki, əlləri əsir:

-Allaha min şükür, axır ki, tapıldılar...

Arvadı yerindən qalxa-qalxa donquldandı:

-Canımız qurtarsaydı bir bu zibildən...

Xəlil kişi onu gözlədiyi xəbərə, bir az da hay-küylə qarışıldı:

-Vallah kişi adamsan sən! Gözün aydın, pulunun yiyəsi tapılıb bu "pulunun" kəlməsini xüsusi vurğuya dedi həm də-Dünən axşam gəlib soruşaydılar, gecə evə zəng eləmişdilər, biləndə pul bizdədir bu "bizdədir" sözünü də xüsusi vurğuladı, yani "məni unutma haaa..." yaman təəcübləndilər. Nömreyə qoydular, dedilər zəng eləsin...

Rafiqin həyəcanı keçməmişdi: -Sevindilərmə, dedilərmə nə zaman gəlib aparacaqlar?

-Qardaşoğlu, kim sevinməz? Zəng edəcəksən, özləri deyəcəklər yəqin qalanını...

Bic-bic güllümsədi: -Pul da deyəsən bir xeyli var, elə görünürdü...

Rafiq özünü qanmazlığa qoydu:

-Var bir az, elə də çox deyil, amma nə fərqi var ki?

Xəlil kişi nömreyə yazılmış kağız parçasını ona uzatdı:

-Di çıxart zəng elə, ürəyimiz üzüldü

Nömreyəni yığdı, iki dəfə çağırmamış kimsə yuxulu səsi cavab verdi:

-Alo, eşidirəm...

Rafiqin səsi əsirdi:

-Mən pula görə zəng eləmişəm. Səs bir az susdu, sanki söhbətin nədən gəldiyini xatırlamağa çalışırdı. Rafiq ona kömək eləmək istədi:

-Pulunuzu tapmışdım.

Adam birdən ayıldı, səsi gümrəhlədi:

-Hə! Allah razı olsun səndən. Amma bir xəhişim var, xəstə adamam, gələ bilməyəcəm, adam gəldərsən özün gətirərsənmi, sən də tanımış olaram. Mümkündürmü?

Rafiqin həyəcanı keçmişdi, səbrlə cavab verdi:

-Amma bələ olmaz, deməlisiniz pul nə qədərdir, necə pullardır?

(ardı gələn sayımızda)

Evin bir küncündə oynayan, ya da masa ətrafına yığılıb axşam yeməyi gözləyən övladlarına tərəf günahkarasına boylanırdı:

-İşin yoxdur, onların tayları nələr yeyir...

***

Arvadı yenə unudub küçə işığını yandırmamışdı. Zəngin düyməsini basdı. Qapı açıldı, içəridən sızan dar işıq zolağı səkinin bir hissəsini aydınladı. Bu anda düz ayağının altındakı balaca dəri çantayı gördü. Küçəyə səpələnən zibillə bənzəmədi, əlinə aldı, tər-təzə idi. Dalana boylanırdı, kimsə görünmürdü. İçəri keçdi.

Balaca, dar dəhlizdən otağa girdi. Bir küncdə uşaq çarpayısı, ortada yemək masası qoyulan otağın hər yerindən kasıblıq tökülürdü. Çantayı çarpayının üstünə atdı, gödəkçesini çıxarıb əsdi, əvvəl qızını, sonra oğlunu öpdü, arvadına baxdı: -Uşaqların yeməyini çək, gəlirəm.

Hamama keçib əllərini yudu, üzünə-güzünə su vurdu, qayıtdı. Həyatda təsəlli aldığı yeganə şey harda olursa olsun axşam ailesini başına yığması, yatmamışdan qabaq onları görə bilməsi idi.

***

Son günlər işləri yaxşı getmirdi. Havalər soyuyandan bəri səhərdən axşamacan dayandığı qul bazarında iş kəsədlənmiş, qazanc azalmışdı. Əliboş qayıtması, evin ön zəruri ehtiyaclarını ödəmək üçün dar güneyə yığıb saxladığı qəpik-quruşun da başını dağıtması onu qorxuya salırdı. Həyat bəhə idi, son günlər isə daha da bahalanmışdı.

Qış da bir yandan qapını kəsdirmiş, uşaqlara isti paltar, ayaqqabı, heç nə alınmamışdı. Qızı tez-tez xəstələnirdi, yanından yel ötməmiş oskürməyə, qızdırmağa başlayırdı. Kırayə mənzil nəm çəkirdi, hava tutuldu divarlardan su damır, yorğan-döşək kif iyi verirdi. Başqa ev tutmaq lazım gəlirdi. Amma necə? Sabaha umudu olmayan bütün insanlar kimi havada yaşayırdı. Bədə qalanda kəndə qayıdıb, tikintisi ya-

verdə əli vardı, nə başqa bir qazanlı işdə, zəmanə adamı deyildi. Yaranışdan bu idi, Allah məsləhət bilib onu bu xarakterdə, üstəlik bu bəxtlə yaratmışdı, dəyişən deyildi..

***

Qadının fikri bayaqdan ərinin tapdığı dəri çantanın yanında idi. Qab-qacağı ortalıqdan yığıdırırdı, yığıdırırdı gətirib masanın üstünə qoydu:

-Sən Allah, bax görək nə var bunun içində? Əlinə götürdü, dəri evin istisində bir az yumşalmışdı, hələ indi fikir verdi ki, ağırdır. Əvvəl çöl ciblərini qurdladı, boş idi. Ehtiyatla zamoku çəkdi, diksindi: -Bunun içində pul var!

Qadının içindən bir gizli keçdi, gözləri pənlədi, ürəyi bərk-bərk döyməyə başladı. Çantayı ərinin əlindən aldı, düz deyirdi, pulları dəstəsiylə çıxarıb masanın üstünə tökdü. Şaxlı əlliliklər, yüzliklər xışıltıyla müşəmbə süfrənin üstünə yayıldı. Ömründə bu qədər pul görməmişdi. Çevrilib oğlunu qucaqladı:

-Allaha qurban olum! Bizim də üzümüzə gün doğdu! Görürsən nə qədərdir, hər şeyimizə bədsir, hər şeyimizə!

Uşağı qucağına götürüb bir də bağnna basdı, yere qoyub bu dəfə qızı aldı qollarına, sevincindən havalanmış kimi kiçik otaqda tırtanmağa başladı:

-Gör nələr alacam sənə, gör nələr alacam! Ayaqqabı, paltar, qırmızı palto alacam qızıma, kimdə görürəm ürəyim axır...

-Pulu qaytarmaq lazımdır!

Gülüşü üzündə dondu, qolları boşaldı, gözləri bir anda yaşla doldu, qarşısındakı hər şey bir-birine qarışdı. Qızıcığaz sürüşüb anasının qucağından düşdü. Qadın əlindən alınan gəlinciyini vermək istəməyən uşaq kimi ayaqlarını yerə döy-

Kətillə çökdü, inana bilmirdi ki, əri şax-şax edə-edə sayıb dəstələdiyi bu qədər pulu kimsə qaytaracaq. Amma Rafiqin üzünə baxmaq kifayət idi ki, bu qərarından dönməyəcəyini anlasın. Əskinaslar dəstələndikcə qadın sanki əriyib kiçilir, əlaqsizliklə gözünün yaşını silirdi.

Rafiq işini bitirib susdu, gözünü qadının başı üstündən uzaqlara zillədi:

-İyirmi min, düz iyirmi mindir bir an susub nəzərlərini arvadına zillədi

-Xəlil kişiyə demək lazımdır, ondan xəbər ala bilərlər.

Qadın gözünün yaşını barmaqlarının ucuyla yanağının bir tərəfinə sıyırdı ələcsiz dilləndi:

-Sabir dayı qalmaz indiyə, axşamdan dükanı uşağa tapşırıb gədir.

Əlliliklərin, yüzliklərin sayını səliqəylə telefonuna qeyd etdi:

-Kimsə çıxsa soruşub deqiqləşdirmək lazımdır.

Qadın son dəfə bəxtini yoxlamaq istədi:

-Rafiq qurban olum, yüzcə manat götür, uşağa velosiped alarsan, onsuz da adamın o boyda pulunu qaytarırsan.

Arvadının səsindeki yanğı, ələcsizlik ürəyini sıxladı, özünə çəkib sinəsinə sıxdı, kobud barmaqları qadının saçlarında gəzib üzündə dayandı, kipriklərinin dibində muncuqlanmış göz yaşını sildi:

-Bələ eləmə, sən ki, mənə tanıyırsan? Velosipedi özüm alaram...

***

İlk dəfəydi səhər küsülülər kimi oyandı, qadın qaş-qabağını tökməkdən başqa üsyan yolu görmürdü, Rafiq içi-çini yese də qərarında qəti idi. Bir stəkan çayını da tələsik içdi, evdən çıxmağında bərk-bərk tapşırırdı:

-Bu gün evdən çıxma, uşaqları